Annonce

Fremtidens løbegårde til økologiske slagtegrise skal gavne både grisene og miljøet

Indretningen af udearealerne skal sikre, at grisene får bedre muligheder for at udfolde naturlig adfærd, og samtidig reducere miljøpåvirkningen.

09. juli 2026

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Læsetid: 8 minutter

Fokus under workshoppen var overdækning og et velstrøet lejeareal, der bl.a. kan give læ og et behagelig underlag om vinteren. Foto: Linda Rosager Duve / Innovationscenter For Økologisk Landbrug

Af: Linda Rosager Duve, kommunikationsmedarbejder, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Økologiske slagtegrise har adgang til en løbegård året rundt, og der er et stort potentiale for at gøre den bedre.

En løbegård består typisk af et betonareal, hvor minimum halvdelen af arealet er med fast gulv og resten med spalter. Løbegården er typisk delvist overdækket, og grisene har derfor mulighed for at gå ud og få frisk luft, dagslys og holde sig tørre samtidig.

Løbegården fungerer både som opholds-, hvile- og aktivitetsområde, men grisene bruger ikke nødvendigvis alle dele af arealet, som det er tænkt. Det kan betyde, at de hviler, roder og gøder de samme steder, hvilket både kan påvirke dyrevelfærden og øge risikoen for ammoniakfordampning.

Fremtidens løbegård skal i højere grad indrettes, så grisene naturligt vælger forskellige områder til henholdsvis hvile, aktivitet og gødning. Det kan både styrke dyrevelfærden og mindske belastningen af miljøet. Men hvordan optimerer vi udeområdet, så det stemmer bedre overens med grisenes behov, og hvordan motiverer vi grisene til at bruge arealet rigtigt?

Det spørgsmål var omdrejningspunktet i en workshop, som for nylig blev afholdt af Innovationscenter for Økologisk Landbrug i projektet PENMAP, hvor forskere, økologiske slagtegriseproducenter og rådgivere i fællesskab skal udvikle fremtidens løbegård.

Deltagerne på workshoppen kom med en lang række idéer til, hvordan løbegården kan indrettes, så den både understøtter grisenes naturlige adfærd, tager hensyn til miljøet og samtidig er mulig for producenterne at håndtere.

Et attraktivt hvileareal er en vigtig forudsætning for, at grisene vælger at opholde sig ude. Foto: Linda Rosager Duve / Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Udearealet skal invitere grisene ud

Økologiske slagtegrise har som sagt adgang til en løbegård, men hvordan den bliver indrettet, har stor betydning for, hvordan grisene bruger den.

En af hovedpointerne fra workshoppen var, at løbegården skal gøre det intuitivt for grisene og hvor de skal hvile, være aktive og hvor de skal gøde. Lykkes det at adskille de forskellige adfærdsmønstre, kan det både forbedre dyrevelfærden og gøre det lettere at begrænse ammoniakfordampningen fra løbegården. Samtidig er det vigtigt, at løsningerne ikke blot flytter gødeadfærden ind i stalden.

Grisenes behov ændrer sig med årstiden

Diskussionen ved workshoppen ledte frem til at skygge, ventilation, overbrusning og andre muligheder for afkøling er afgørende om sommeren, mens læ og et tørt leje får større betydning for grisenes termoregulering om vinteren. Derfor blev bl.a. mere overdækning og et velstrøet lejeareal foreslået.

Lejearealet skal kunne tilbyde:

- et skyggefuldt og blødt leje om sommeren
- ly og læ samt et isolerende underlag om vinteren

Skygge fyldte også meget i diskussionerne. Flere producenter oplever solskoldning hos slagtegrisene, og særligt lyse grise kan være udsatte. Derfor blev både mere skygge og etablering af sølebade nævnt som mulige løsninger, hvis de kan indpasses uden at skabe nye miljøudfordringer. Om vinteren er sølebade ikke nødvendige, og det er derfor vigtigt, at sølebadsområdet kan omdannes til f.eks. et aktivitetsområde om vinteren, så det stadig har værdi for grisene.

Sølebadene kan f.eks. etableres ved at montere en kant og en måtte under sprinklerne, og så tildele jord én til flere gange dagligt. Jorden vil gøre vandpytten til et mudderbad, der både køler grisene, yder solbeskyttelse og giver grisene mulighed for at rode i jord. Netop det at rode i jord, er noget som mange oplever, at grisene er meget motiverede for.

I vinterhalvåret kan måtten i bakken fjernes, og der kan f.eks. tilføres flis eller andet rodemateriale. På denne måde har området udelukkende funktion som rodeområde om vinteren, mens det om sommeren både tjener som sølehul og rodekumme.

Forskere, økologiske slagtegriseproducenter og rådgivere mødtes til et workshop for at diskutere udviklingen af fremtidens løbegård. Foto: Linda Rosager Duve / Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Et godt hvileareal får grisene ud

Et attraktivt hvileareal er en vigtig forudsætning for, at grisene vælger at opholde sig ude. Derfor fyldte indretningen af hvileområdet meget i workshoppen. Deltagerne var enige om, at et blødt og tørt leje under et halvtag kan gøre løbegården mere attraktiv året rundt. Samtidig skal hvileområdet være tydeligt adskilt fra de områder, hvor grisene roder og gøder. Bliver det strøede areal for stort, er der risiko for, at grisene begynder at gøde i dele af det. Omvendt kan et større hvileareal mindske aggressioner mellem grisene, så der skal findes en balance mellem de forskellige hensyn.

Flere pegede på, at størrelsen af hvilearealet med fordel kan tilpasses grisenes størrelse gennem produktionsforløbet. Der blev også foreslået løsninger med ind- og udgange i begge ender af lejeområdet, så grisene ikke bliver fanget bagerst og vælger at gøde der. Samtidig blev det fremhævet, at lejematerialet bør være ensartet og ikke invitere til rodeadfærd. Sand om sommeren og halm om vinteren var blandt de materialer, der blev nævnt. Flere deltagere pegede desuden på, at grisene gerne ligger op ad en væg, hvor de føler sig beskyttede.

En anden idé var et hvileområde under en hævet repos. Reposen skaber skygge i hvileområdet, og kan f.eks. udstyres med børster til hudpleje på arealet over hvileområdet. Samtidig vil en repos skabe variation i miljøet for grisene. Reposen kan sættes på hjul og fastgøres til gulvet med ankre. Placeringen af reposen kan dermed skabe yderligere variation, og muligheden for at flytte reposen gør rengøring af arealet lettere.

Friskt rodemateriale holder interessen

Rodeadfærd er en vigtig del af grisenes naturlige adfærd, men workshopdeltagerne var enige om, at grisene hurtigt mister interessen, hvis materialet er det samme dag efter dag.

Derfor blev der foreslået løsninger, hvor rodemateriale som halm, grene, kompost, frisk græs, jord eller flis løbende udskiftes eller suppleres. Flere pegede også på, at grisene motiveres af at skulle arbejde lidt for at få

adgang til en belønning – eksempelvis ved at lede efter foder eller aktivere simple beskæftigelseselementer. Samtidig kan længere tids beskæftigelse være med til at dæmpe aggression mellem grisene.

Grisene kan f.eks. aktiveres med en kugle, der er hængt op, så den ikke bliver sølet til. Kuglen kan indeholde gulerødder, eller en anden form for belønning, hvor grisene skal arbejde for at få adgang til belønningen. Indholdet kan varieres, så det sikrer en nyhedsværdi, og kuglen kan evt. kun være til rådighed noget af tiden.

Læs også:
Grise på friland giver højere biodiversitet end grise på stald

Små detaljer kan påvirke gødeadfærden

Workshoppen viste også, hvor kompleks grisenes adfærd er. Grise undgår typisk at gøde nær funktionelle ressourcer. F.eks. gøder grise typisk ikke dér, hvor de spiser. Det betyder, at placeringen af funktionelle ressourcer (f.eks. grovfoder) kan bruges aktivt i indretningen af løbegården. Men det kræver, at ressourcerne har en funktion for grisene. De skal være attraktive, og det er derfor vigtigt at f.eks. grovfoder tildeles hyppigt i små mængder, så grisene ikke mister interessen.

Deltagerne pegede desuden på, at grise ofte gøder, lige når de har rejst sig fra en hvileperiode, og ofte vælger at gå ganske korte afstande fra hvileområdet, før de gøder. Nogle mente også, at grise ofte tager en lille

afstikker for at gøde, når de er på vej fra et punkt til et andet, og derfor er det helt afgørende at tænke både transportveje for grisene og muligheder for at muge ud ind i designet af løbegården.

Næste skridt er afprøvning i praksis

Workshoppen markerer begyndelsen på udviklingsarbejdet i PENMAP, og de mange idéer skal nu omsættes til konkrete løsninger, som først afprøves i en pilottest hos en producent. Under pilotforsøget vil der være mulighed for at tilpasse og optimere de forskellige zoner, som bliver indrettet i løbegården. Herefter laves en videnskabelig afprøvning for at dokumentere betydningen af flere funktionelle zoner i løbegården for grisenes velfærd og brug af løbegården. Projektet løber frem til begyndelsen af 2029, og målet er som sagt at udvikle fremtidens løbegårde, hvor høj dyrevelfærd og miljøhensyn går hånd i hånd – til gavn for både grise, producenter og omgivelser.